

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

філологічний факультет
кафедра зарубіжної літератури та теорії літератури

ІСТОРИОГРАФІЯ НАУКИ ПРО ЛІТЕРАТУРУ

Матеріали XII Міжнародної літературознавчої конференції
(до 70-річчя кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича)

25 вересня/2015

ЧЕРНІВЦІ
2015

УДК 82.09(091)(08)

ББК 83г(0)я431

I-903

I 903 Історіографія науки про літературу : матеріали XII Міжнародної літературознавчої конференції (до 70-річчя кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, 25 вересня 2015 р). – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2015. – 104 с.

Тези доповідей конференції дають уявлення про проблематику, актуальний контур і стан сучасної історіографії літературознавства. Тут визначається наукова значущість та перспективність окресленого сегменту історіографії як важливої гілки літературознавчої галузі. Йдеться про своєрідність процесу формування літературознавчих шкіл, висвітлюються окремі сторінки життя наукових осередків в українському літературознавстві. Життєписи видатних науковців кристалізуються в особну тему, як і проблема різнобічності студіювань творчих біографій.

Для науковців, аспірантів, студентів гуманітарних спеціальностей.

УДК 82.09(091)(08)

ББК 83г(0)я431

© Автори тез, 2015

© Чернівецький національний університет, 2015

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

МЕЛЬНИЧУК С. В., проф., ректор ЧНУ
ФОЧУК П. М., доц., проректор з наукової роботи
БУНЧУК Б. І., проф., декан
філологічного факультету
РЕДЬКВА Я. П., доц., заступник декана
філологічного факультету з питань науки
та комп'ютеризації
ЧЕРВІНСЬКА О. В., проф., завідувач кафедри
зарубіжної літератури та теорії літератури
РИХЛО П. В., проф. кафедри зарубіжної літератури
та теорії літератури
САЖИНА А. В., доц. кафедри зарубіжної літератури
та теорії літератури

Відповідальний секретар оргкомітету – к.ф.н. **ДЗИК Р. А.**

Секція 1: Літературознавча історіографія

Керівники: Олександр Волковинський, Оксана Гальчук

Секція 2: Формування літературознавчих шкіл

Керівники: Ольга Бандровська, Галина Драненко

Секція 3: Наукові школи в українському літературознавстві

Керівники: Ігор Козлик, Галина Яструбецька

Секція 4: Біографії відомих науковців

Керівники: Сильвестрас Гайжюнас, Світлана Маценка

Секція 5: Студіювання творчої біографії

Керівники: Наталія Висоцька, Danuta Szymonik

Регламент

Доповідь на пленарному засіданні	– 20–25 хв.
Доповідь на секційному засіданні	– до 15 хв.
Обговорення доповіді	– до 5 хв.

Червинка и Владимир Веверка. По совету старых петербургских знакомых Петра Потёмкина и Сергея Маковского Аверченко стал членом Общества русских писателей и журналистов – организации, защищавшей интересы русских беженцев.

С Прагой связаны светлые моменты в биографии Аверченко. Здесь его читали и любили. В Праге Аверченко основал театральную группу, которая успешно гастролировала сначала по чехословацким городам (Брно, Пардубицы, Пильзен, Ческе Будеевице, Братислава, Словенске Кошицы, Ужгород, Мукачево), а потом и за границей. Писатель выступал в роли рассказчика и актёра.

Однако, как часто в жизни бывает, светлое завершается мрачным. В пражской больнице началась и трагически закончилась борьба за жизнь этого писателя-юмориста: 12 марта в четыре часа утра Аркадия Аверченко не стало. Об этом событии сохранилось биографическое свидетельство: „...друзья и коллеги собрались у его гроба в часовне пражского крематория <...>. Из коллег присутствовали почти все русские писатели во главе с Валентином Фёдоровичем Булгаковым, было много русских профессоров и студентов. Пришёл редактор „Народни политики“, сотрудничавший с Аверченко, писатель Карел-Матей Чапек-Ход, глава чешского синдиката журналистов, сенатор и редактор „Чешского слова“ Йиржи Пихл, были переводчики произведений Аверченко Винценц Червинка и Алеш Несы, известный художник и книжный оформитель Ярослав Бенда. Присутствовал заведующий Русским отделом Министерства иностранных дел советник Йозеф Благош”.

• **Шовкоплас Галина Євгенівна**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри світової літератури Київського університету імені Бориса Грінченка

„СИРЕ І ВАРЕНЕ”. ПРО ВИКОРИСТАННЯ МАТЕРІАЛІВ СПОГАДІВ І МЕМУАРІВ ПРИ СТУДІЮВАННІ БІОГРАФІЇ ПИСЬМЕННИКА

Вивчення життєвого і творчого шляху письменника – важлива ланка в системі викладання літератури. Перш за все тому, що біографія – це ключ до творчості, на що часто вказували й самі письменники. Життєпис письменника – це і можливість збагнути його епоху, час життя, адже більшість

митців були ще й активними громадськими діячами. Вивчення біографії письменника має і культурологічну цінність. Проте чи не найбільший потенціал має біографія як засіб морального та світоглядного виховання студента.

Традиційно джерелами вивчення біографії письменника вважаються: а) те, що написане самим письменником (автобіографія, щоденник, записники, епістолярій, автобіографічні мотиви у творчості); б) те, що написане сучасниками письменника (спогади, листи, присвяти, літературно-критичні статті, ювілейні статті, ювілейні промови, некрологи); в) те, що написане науковцями – дослідниками життєвого і творчого шляху письменника (біографії, огляди творчості, літературні портрети); г) те, що написане іншими письменниками (біографічні художні епос, драма, ліро-епос, лірика, есе).

Стереотипність канонічних біографій письменників у підручниках, енциклопедіях, довідниках, залакованість „життєвого і творчого шляху” класиків позбавляють матеріал глибини і змісту, надають поверховості. Використання біографічних стереотипів стає застиглою формою, а з іншого боку підґрунтям для створення пародій. Стереотипні схеми у біографіях – це безумовно „варене”, якщо використовувати терміни бінарних опозицій славетного Леві-Строса, створені вони за розробленими рецептами з готових форм. Ці схеми – певна агіографія: не життя, а життє, коли біографія письменника будується за відомою схемою „страждав – боровся – загинув”.

Мемуари і спогади додають письменницькій біографії дорожочі деталі. Це той самий „сирий” життєвий матеріал, що освіжає і поглиблює образ письменника, який може докорінно змінити усталений погляд, стати підґрунтям абсолютно нової інтерпретації життєвого і творчого шляху письменника. Проте такі матеріали потребують глибокого аналізу ситуації, часу, оточення, слід також враховувати людські якості автора спогадів, а саме: порядність, незаангажованість, здатність до об'єктивного викладення подій.

Тільки за таких умов сміливий дослідник здатен „перетравити” важкий („сирий”) матеріал спогадів – мемуарів, які, можливо, додадуть лише одну свіжу і цікаву рису до біографії митця, а, можливо, докорінно змінять цю біографію і загалом погляд на життєвий і творчий шлях письменника.